

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției
al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Terzi Alexei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova,
intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și
Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea
prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de
urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 17 octombrie 2023 a Curții de Apel Cahul, prin
care s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii
Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, și menținută
hotărârea din 22 mai 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul Central,

(Dosarul nr. 2ra-21/24
NR.PIGD 2-22117188-01-2ra-12012024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023. Recursul este vădit neîntemeiat.
Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a actului
judecătoresc contestat.

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud: M. Bușuleac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud: G. Vavrin, I. Dănăilă, N. Bondarenco)

28 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Oxana Parfeni,

Gheorghe Stratulat *Judecători*

constată următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 09 august 2022, Terzi Alexei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

2. În susținerea acțiunii reclamantului a indicat că la 04 octombrie 2021, de către organul de urmărire penală a SUP a DR Sud al IGPF al MAI a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr.*****, în temeiul bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal.

3. Potrivit actului procedural de începere a urmăririi penale, la 24 august 2021, în jurul orei 07:00, în cadrul efectuării percheziției pe cauza penală nr.*****, la domiciliul său situat în: *****, a fost depistat și ridicat un buletin de analize medicale cu nr.*****, eliberat la 13 august 2021, de către laboratorul „*****”, pe numele lui *****, cu privire la prezența/absența virusului COVID-19, cu semne vădite de falsificare. La fel, în cadrul urmăririi penale s-a stabilit că conform extrasului de la fila dosarului 66, la 14 august 2021, ora 06:48, dânsul în calitate de bănuț, a traversat frontiera de stat prin *****, pe sens de ieșire din Republica Moldova, în calitate de șofer al automobilului de model „*****”, cu numărul de înmatriculare „*****”, având patru pasageri, unul dintre care era *****.

4. La 28 decembrie 2022, dânsul a fost recunoscut în calitate de bănuț de comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, conform semnelor calificative „Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea unui document oficial fals, care acordă drepturi, săvârșită de mai multe persoane”.

5. Prin ordonanța din 19 ianuarie 2022 a procurorului în Procuratura raionului Cahul, ***** s-a dispus scoaterea lui de sub urmărire

penală în cauza penală nr.*****, din motiv că fapta nu a fost săvârșită de către el și revocată măsura procesuală de constrângere aplicată în privința lui – obligarea de a se prezenta.

6. Reclamantul a notat că potrivit art.53 alin.(2) din Constituție statul răspunde patrimonial potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești. Iar, potrivit art.14 alin.(1) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și al procuraturii, se efectuează din contul bugetului de stat.

7. Potrivit art.3 alin.(1) lit.a) și alin.(2) din Legea nr.1545/1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

8. Totodată, din prevederile art.6 lit.b) din Legea nr.154/1998 rezultă că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare. Iar, conform art.7 lit. e) din aceeași lege, în cazurile menționate la art.3 alin.(1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

9. Dat fiind faptul că pe parcursul procesului penal a fost asistat de apărător, avocatul Todorov Maxim, fapt ce se confirmă prin mandatul anexat la materialele cauzei penale, a suportat costuri de asistență juridică.

10. Astfel, cheltuielile de asistență juridică, în baza bonului de plată, constituie suma de 2000 de lei, cheltuieli care în baza normelor legate enunțate supra, este îndreptățit de a solicita încasarea acestora.

11. Potrivit art.10 din Legea nr.1545/1998, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art.6. Iar, dispozițiile art.11 alin.(1) din Legea respectivă statuează că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită

persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

12. În același timp, potrivit art.219 alin.(4) din Codul de procedură penală, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

13. De asemenea, dispozițiile art.2036 alin.(1)-(3) din Codul civil prevăd că, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege. Iar, art.2037 alin.(1)-(2) din Codul civil statuează că, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

14. Reclamantul a precizat că cuantumul prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, se

determină, luând în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost bănuit dânsul.

15. La caz, i s-a incriminat săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal – „Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, confecționarea sau vânzarea imprimatelor, ștampilelor sau a sigiliilor false ale unor întreprinderi, instituții, organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, săvârșite de două sau mai multe persoane și se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 950 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 5 ani.”

16. Reclamantul consideră că în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei de care a fost bănuit, infracțiune mai puțin gravă, ceea ce constituie o bănuială destul de serioasă, cu un impact foarte puternic asupra imaginii persoanei învinuite.

17. Afară de aceasta, are familie, copii, faptul imputării comiterii a infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, a avut un impact puternic negativ asupra tuturor membrilor familiei sale, care vedeau starea sa de stres, disconfort permanente și nervozitate prin care trecea. Au avut de suferit inclusiv relațiile din familie, întrucât în toată perioada cât a durat urmărirea penală, a fost preocupat de demonstrarea nevinovăției, i-a neglijat și nu le-a acordat atenția necesară.

18. Reclamantul a subliniat că o importanță deosebită la evaluarea suferințelor morale cauzate prin tragerea ilegală la răspundere penală o are și durata urmăririi penale. Or, urmărirea penală, pe cauza penală nr.*****, a fost pornită la 04 octombrie 2021, iar ordonanța prin care a fost scos de sub urmărire penală de comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, a fost emisă la 19 ianuarie 2022.

19. Astfel, urmărirea penală a durat aproape 3 luni, ceea ce presupune o perioadă destul de îndelungată de timp, în care a avut de suferit, a avut stări de nervozitate, frustrare, iar pe final bănuiala de comiterea infracțiunii s-a dovedit a fi absolut neîntemeiată și nejustificată.

20. Mai mult ca atât, în calitate de bănuit, a fost nevoit să participe la numeroase acțiuni procesuale, să dea explicații, să prezinte acte, fiind pus de fiecare dată în situații neplăcute.

21. Afară de aceasta, în cadrul urmăririi penale au fost efectuate perchezitii la domiciliul său și în automobil, cauzându-i îngrijorări și disconfort emoțional.

22. La emiterea ordonanței de punere sub învinuire, organul de urmărire penală și ale procuraturii a manifestat neglijență și nu au dat de prudență necesară, nefiind examinate toate aspectele menționate supra, având în vedere că anume de sarcina acestor autorități ține examinarea minuțioasă și determinarea tuturor circumstanțelor cauzei înainte de a imputa persoanei comiterea unei infracțiuni.

23. Una din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este cel a echității care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

24. Reclamantul consideră că pentru gravitatea suferințelor morale suportate în cele aproximativ 3 luni, cât a durat urmărirea penală, bănuț de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, suma de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, ce urmează să fie încasată în beneficiul său prin prisma Legii nr.1545/1998, reprezintă o satisfacție suficient de echitabilă pentru el, în vederea atenuării stării morale cauzate lui de organele de urmărire penală și ale procuraturii.

25. În contextul enunțat, Terzi Alexei a solicitat admiterea acțiunii, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 2000 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzate prin acțiunile ilicite de tragerea la răspunderea penală de organul de urmărire penală și ale procuraturii.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

26. Prin hotărârea din 22 mai 2023 a Judecătorei Cahul, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea depusă de Terzi Alexei. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Terzi Alexei suma de 15000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 4000 de lei cheltuieli de asistență juridică, în total 19 000 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

27. La 24 mai 2023 și ulterior la 02 iunie 2023, Ministerul Justiției a declarat apel (nemotivat) împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 20 iunie 2023 și ulterior 28 iunie 2023 a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii din 22 mai 2023 a Judecătorei Cahul, sediul Central, în partea admitterii parțiale a acțiunii

depuse de Terzi Alexei, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Terzi Alexei.

28. La 08 iunie 2023, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat apel (nemotivat) împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 21 iunie 2023 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 22 mai 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de respingerea integrală a acțiunii depuse de Terzi Alexei.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

29. Prin decizia din 17 octombrie 2023 a Curții de Apel Cahul s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, și s-a menținut hotărârea din 22 mai 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul Central.

30. Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de admitere parțială a acțiunii depuse de Terzi Alexei constatând că, reclamantul prin ordonanța organului de urmărire penală al Direcției Regionale Sud al Inspectoratului General de Poliție de Frontieră din 28 decembrie 2021, a fost recunoscut în calitate de bănuیت de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal, în cauza penală nr.***** (f.d.7). Ulterior, prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Cahul, *****, din 19 ianuarie 2022, Terzi Alexei a fost scos de sub urmărire penală, din motivul că fapta nu a fost săvârșită de el, fiind dispusă și revocată măsura procesuală de constrângere aplicată față de acesta – obligarea de a se prezenta (f.d. 9-10).

31. În legătură cu acest fapt, Terzi Alexei s-a adresat în judecată cu prezenta acțiune civilă privind repararea prejudiciului material și moral cauzat dânsului în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii, invocând că a fost tras ilegal la răspundere penală.

32. Cu trimitere la dispozițiile art.53 alin.(2) din Constituție, art.3 alin.(1) lit.a), art.6 lit.b) din Legea nr.1545/1998, instanțele de judecată ierarhic inferioare au rezumat că la caz cu certitudine au fost întrunite toate condițiile prevăzute de Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 în baza cărora Terzi Alexei beneficiază de dreptul de a solicita recuperarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

33. Instanța de apel nu a reținut argumentele apelanților Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM precum că în prezentul litigiu nu sunt întrunite condițiile stipulate în art.3 din Legea nr.1545 din 25

februarie 1998, și anume nu au fost constatate acțiuni ilicite din partea organului de urmărire penală în cadrul cauzei penale.

34. Aici, instanța de apel a menționat că în sensul prevederilor art.2 alin.(1) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, acțiunile ilicite pot avea loc și în lipsa vinovăției organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prin încălcarea principiului prezumției nevinovăției potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere penală sau judecată. Situația respectivă pe deplin s-a constatat în speța dedusă judecătii, or, Terzi Alexei a fost scos de sub urmărire penală, în cauza penală privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, în care avea statut procesual de bănuít, din motivul că fapta nu a fost săvârșită de el.

35. Sub acest aspect, au fost respinse și argumentele apelanților precum că nu s-a constatat încălcarea principiului prezumției nevinovăției, în situația în care intimatul Terzi Alexei inițial a fost recunoscut în calitate de bănuít, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală, reieșind din faptul că s-au acumulat probe privind nevinovăția acestuia. Or, potrivit art.19 alin.(3) din Codul de procedură penală „Organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuítului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovătesc, precum și circumstanțele care îi atenuază sau agravează răspunderea.”

36. La acest capitol, instanța de apel a notat că însuși soluția procurorului privind scoaterea intimatului Terzi Alexei de sub urmărire penală în legătură cu faptul că infracțiunea nu a fost săvârșită de el, prin sine demonstrează lipsa probelor în privința săvârșirii de către intimatul a infracțiunii imputate, ce combate poziția apelanților precum că inițial au fost acumulate probele privind bănuială rezonabilă că intimatul a săvârșit infracțiunea imputată. În acest context, a fost demonstrată pe deplin că intimatul Terzi Alexei a fost tras ilegal la răspundere penală.

37. Instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul invocat de Ministerul Justiției precum că nu s-a demonstrat că Terzi Alexei a fost tras la răspundere penală, deoarece în privința acestuia nu a fost emisă o hotărâre judecătorească de condamnare, iar recunoașterea acestuia în calitate de bănuít, nu poate fi apreciată ca o condamnare publică, or, în sensul art.50 din Codul penal, prin răspunderea penală se înțelege obligațiunea unei persoane de a suporta o sancțiune penală pentru infracțiunea comisă.

38. Instanța de apel a dedus că răspunderea penală nu este un element al infracțiunii, ci este efectul consecința acestuia. Pe de altă parte, instanța de apel a menționat că în sens larg, prin răspunderea penală se înțelege nu numai obligațiunea celui care a săvârșit o infracțiune de a suporta o sancțiune penală, dar și dreptul de a aplica o sancțiune penală, dreptul care aparține statului, care îl exercită prin organele sale specializate. Este important de menționat că, răspunderea penală apare din momentul săvârșirii infracțiunii, dar se realizează numai dacă este stabilită vinovăția persoanei, adică în momentul intrării sentinței în vigoare.

39. Din cele rezumate, instanța de apel a concluzionat că Terzi Alexei a fost tras la răspundere penală, or, prin înscrisurile anexate la materialele dosarului rezultă că ultimul a suportat anumite măsuri preventive și de constrângere în cadrul urmăririi penale. Or, cert s-a stabilit că în cadrul urmăririi penale în privința Terzi Alexei, la data de 23 noiembrie 2021, a fost aplicată prin ordonanța procurorului, măsura preventivă sub formă de obligarea de a nu părăsi țara.

40. Cele menționate a determinat instanța de apel de a conchide că intimatul Terzi Alexei a fost tras ilegal la răspundere penală de către organele de urmărire penală și ale procuraturii, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală, din motiv că, fapta de care era bănuie în temeiul art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal, nu a fost săvârșită de către el.

41. În aceste împrejurări, instanța de apel a dedus că la caz au fost întrunite toate condițiile prevăzute de art.3 și art.6 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, care garantează dreptul intimatului/reclamant Terzi Alexei de a invoca și a solicita recuperarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

42. Instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele invocate de Ministerul Justiției precum că Terzi Alexei nu a contestat ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuie, prin ce și-a asumat că a fost supus legal controlului de stat din partea organului de urmărire penală. Or, tot în apelul declarat reprezentantul Ministerului Justiției a menționat că potrivit practicii judiciare naționale, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuie este un procedeu legal în cadrul urmăririi penale și nu poate fi atacată în temeiul art.313 Cod de procedură penală. Respectiv este inexplicabil argumentul apelantului Ministerul Justiției, prin care a imputat intimatului necontestarea ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuie conform art. 313 din Cod de procedură penală, pe când singur invocă că această ordonanță nu poate fi contestată în temeiul legii.

43. Din cele menționate, instanța de apel a concluzionat că Terzi Alexei întrunește toate condițiile legale pentru a beneficia în sensul Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 de repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

44. În ceea ce privește mărimea prejudiciului material (costuri) în sumă de 2000 lei invocat de Terzi Alexei, instanța de apel a considerat că acesta a invocat suficiente circumstanțe de fapt și de drept în susținerea acestei cerințe, confirmând prin probe concludente și pertinente.

45. Cu trimitere la prevederile art.7 lit.e) din Legea nr.1545/1998, instanța de apel a reținut că Terzi Alexei a anexat la materialele dosarului bonul de plată, prin care se confirmă că în cadrul cauzei penale, în care a fost recunoscut în calitate de bănuït de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, a fost asistat de avocat și a suportat cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 2000 de lei (f.d. 17).

46. Din cele menționate, instanța de apel a considerat întemeiată soluția instanței de fond privind încasarea prejudiciului material suportat de intimatul Terzi Alexei sub formă de cheltuieli de asistență juridică în cadrul cauzei penale, în mărime de 2000 lei.

47. La fel, instanța de apel a considerat corectă soluția primei instanțe de a încasa prin prisma Legii nr.1545/1998, din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Terzi Alexei, suma de 15 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, considerată ca fiind una echitabilă, suficientă și rezonabilă ca mărime.

48. La acest aspect instanța de apel a remarcat că, potrivit art.11 alin.(1), (2), (3) din Legea nr.1545/1998, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat se locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

49. De asemenea, instanța de apel a notat că la determinarea mărimii compensației se va ține cont și de criteriilor specificate la art.219 alin.(4) din Codul de procedură penală, or, în toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

50. Astfel, potrivit art.219 alin.(4) Cod de procedură penală, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, gravitatea și persistența suferințelor psihice, inclusiv legate de incapacitatea de a se apăra pe sine ori alte persoane, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

51. Instanța de apel a considerat neîntemeiate argumentele apelanților precum că intimatul/reclamant Terzi Alexei nu a probat existența prejudiciului moral în cauză, or, urmărirea penală a derulat-o perioadă de 3 luni, și în toată această perioadă ultimul a suportat stări de nervozitate, (fiind ferm de legalitatea acțiunilor sale), nevoit să participe la diferite acțiuni procesuale.

52. Totodată, au fost apreciate ca întemeiate argumentele reprezentantului intimatului Terzi Alexei precum că acesta din cauza participării la diferite acțiuni procesuale a suportat stări de stres și nervozitate. Or, este cert faptul că în cadrul urmăririi penale la domiciliul și în automobilul intimatului Terzi Alexei au fost efectuate percheziții, ce se confirmă prin ordonanțele de efectuare a percheziției din 13 august 2021 (f.d. 11-12). La fel, în privința intimatului/reclamant Terzi Alexei a fost emisă ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuț și ordonanță de aplicare a măsurii preventive, prin care în privința ultimului a fost aplicată măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi țara pe un termen de 60 de zile (f.d. 15).

53. Din considerentele menționate, instanța de apel a considerat soluția primei instanțe ca fiind una corectă și legală.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS ȘI SOLICITĂRILE RECURRENTULUI:

54. La 05 ianuarie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 17 octombrie 2023 a Curții de Apel Cahul

și a hotărârii din 22 mai 2023 a Judecătorei Cahul, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

55. În susținerea recursului Ministerului Justiției a invocat că decizia instanței de apel este arbitrară, bazată în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor și prin admiterea recursului se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție

56. Recurentul a invocat că instanța de apel la adoptarea soluției a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

57. Potrivit Legii nr.1545/1998, pentru aplicabilitatea acestei legi sunt necesare de a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute la art.6 – dreptul la repararea prejudiciului, cât și la art.3 – cazurile de repararea a prejudiciului material și moral. Astfel, normele legale enunțate sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat, opinia dată rezultă și din jurisprudența națională (decizia Curții Supreme de Justiție emisă în cauza nr.2ra-1635/21).

58. Consideră că instanța de apel și cea de fond eronat au admis parțial acțiunea depusă de Terzi Alexei, deoarece în speță nu au fost întrunite cumulative condițiile prevăzute la art.6 și art.3 din Legea nr.154/1998. Or, dreptul la repararea prejudiciului în sensul legii enunțate apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare, scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitate, adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului administrativ sau a muncii corecționale în legătură cu reabilitarea persoanei fizice, adoptării de către judecătorul de instrucție în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind înfăptuirea, în timpul procesului penal, a măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației.

59. În privința intimatului Terzi Alexei a fost emisă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, fapt pe care Ministerul Justiției nu l-a negat nici nu l-a contestat.

60. Consideră ca fiind eronată concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că intimatul Terzi Alexei este îndreptățit să solicite în baza Legii nr.1545/1998 prejudiciul cauzat, în prezența doar a ordonanței de scoatere de sub urmărirea penală, deoarece ultimul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu a fost condamnat la pedeapsă sub formă

de închisoare, având doar calitatea procesuală de bănuț în comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmării penale.

61. Nici măsuri preventive nu au fost aplicate față de intimat în sensul prevederilor art.3 din Legea nr.1545/1998 și declarate ilegale prin act judecătoresc.

62. Prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț pe Terzi Alexei, organul de urmărire penală a considerat că sunt suficiente temeiuri de a bănuț că anume dânsul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, iar ulterior prin ordonanța de scoatere de sub urmărire penală s-a constatat că în acțiunile acestuia lipsesc elementele componente de infracțiune prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal.

63. Intimatul a fost supus unui control legal de către organele de resort, ghidat de legea procesuală-penală în scopurile enunțate, în special în art.1, 19, 279 din Codul de procedură penală, ingerință admisă atât de legislația națională, cât și de cadrul normativ internațional.

64. Recurentul consideră că Terzi Alexei nu este în măsură să pretindă admiterea în privința lui a acțiunilor ilicite de către organul de urmărire penală și violarea drepturilor sale prin acțiunile sale organul de urmărire penală, care a acționat în conformitate cu legea procesual-penală, fără a admite încălcarea principiului general potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, precum și nu a comis fapte manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale. Or, fiind supus controlului de profil, în rezultatul acțiunilor întreprinse de către organele de urmărire penală, s-a constatat că intimatul/reclamant nu este pasibil tragerii la răspundere penală sau judecării din motivul că în acțiunile acestuia lipsesc elementele componente de infracțiune prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) din Codul penal, fapt care exclude temeinicia pretenției intimatului că a fost tras ilegal la răspundere penală în sensul art.50 din Codul penal, iar în acest sens acțiunile organului de urmărire penală sub nicio condiție nu pot fi calificate drept ilicite în sensul Legii nr.1545/1998, cât și în spiritul legii procesual-penale.

65. În viziunea recurentului acțiunile organului de urmărire penală față de Terzi Alexei au fost legale la etapa corespunzătoare, și, deși, formal ultimul ar dispune de dreptul pretins în condițiile art.6 lit.b) din Legea nr.1545/1998, totuși în privința acestuia nu au fost admise acțiuni ilicite, or, în lipsa temeiului prevăzut la art.3 alin.(1) lit.a) din aceeași menționată,

prejudiciul pretins cauzat lui Terzi Alexei, nu este reparabil în sensul legii respective.

66. Mai mult, organul de urmărire penală a avut obligația de a lua toate măsurile necesare prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor invocate în actul de sesizare, de a constatat atât circumstanțele care dovedesc vinovăția, cât și cele care dezvinovățesc, precum și circumstanțele care atenuază sau agravează răspundere penală. Eventuala clasare a cauzei penale nu trebuie interpretată ca un rebut în activitatea organului de urmărire penală, dar ca o activitate normală de examinare a unui cauze penale.

67. De altfel, instanța de apel și prima instanță eronat au apreciat principiile procesului penal, imputând organului de urmărire penală scoaterea persoanei de sub urmărire penală, fiind omisă esența privind necesitatea aflării adevărului și finalizarea anchetei. Or, în sensul art.19 din CPP, organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauei, de a evidenția atât circumstanțele care îi atenuază sau agravează răspunderea.

68. Recurentul consideră că instanțele de judecată ierarhic inferioare nejustificat au dispus acordarea lui Terzi Alexei a prejudiciului moral în mărime de 15 000 de lei, care ca mărime este un disproporționat de mare, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile necesare în sensul Legii nr.1545/1998.

69. În privința cheltuielilor de asistență juridică, recurentul a remarcat că suma onorariului avocatului în mărime de 4000 de lei dispusă spre încasarea în beneficiul lui Terzi Alexei nu a fost probată prin înscrisuri, în special de descifrarea pe ore a lucrului avocatului.

70. În drept, Ministrului Justiție al Republicii Moldova și-a întemeiat recursului pe prevederile art.432 alin.(1) lit.b) și e) din CPC, potrivit cărora Recursul este admis dacă: b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, precum și e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

71. La 23 aprilie 2024, Curtea Supremă de Justiție, întru respectarea dreptului părților la un proces echitabil, a expediat în adresa intimatului Terzi Alexei și Procuraturii Generale a Republicii Moldova copia recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, cu informarea, în corespundere cu prevederile art.439 și 186 din Codul de procedură civilă, despre necesitatea prezentării obligatorii a referințelor timp de o lună, iar la

depășirea acestui termen vot fi decăzuți din dreptul de a le prezenta, dacă legea nu prevede altfel, iar cauza va fi examinată în baza materialelor anexate la dosar, cu toate acestea, părțile nu și-au valorificat acest drept procedural în termenul stabilit de instanța de recurs, și nu au depus referințe (f.d.156,158, 160).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

72. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă stipulează că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

73. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare de la 01 septembrie 2023.

74. În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

75. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

76. În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursul a fost declarat la *05 ianuarie 2024*, adică după intrarea în vigoare a modificărilor operate în Codul de procedură civilă, acesta va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

77. Articolul 432 din Codului de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) prevede că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

78. Articolul 433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) indică că:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: f) **recursul este vădit neîntemeiat.**”

79. Articolul 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) menționează că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. (2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI DE RECURS:

80. Cu referire la termenul de declarare a recursului, Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia la *17 octombrie 2023*, în ședință publică.

81. Din actele cauzei rezultă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată la *13 noiembrie 2023* la sediul Ministerului Justiției al RM, fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la dosar (f.d.142), însă nu se atestă date când a fost recepționată de către recurent.

82. Totodată, în cererea de recurs, Ministerul Justiției a menționat că a luat cunoștință cu decizia integrală a instanței de apel, la *10 noiembrie 2023* (f.d.146), accesând pagina web a Curții de Apel Cahul.

83. Astfel, recursul declarat la *05 ianuarie 2024* de către Ministerul Justiției al RM, a fost depus în interiorul termenului legal prevăzut de art.434 CPC.

84. Din analiza prevederilor legale precitate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

85. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

86. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o

motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

87. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

88. Completul de judecată remarcă că articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

89. Din analiza recursului declarat de Ministerul Justiției al RM rezultă că drept temei de declararea a recursului a fost invocat în esență prevederile *art.432 alin.(1) lit.b) și e)* din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023), adică prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, precum și că decizia contestată a instanței de apel este arbitrară, bazată în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

90. Astfel că art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă se referă la faptul că un recurs este admisibil dacă se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție. Din recurs nu rezultă în mod clar de ce ar fi necesară schimbarea și/sau consolidarea jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. De asemenea nu se menționează nicio decizie sau un alt act de dispoziție judecătorească al Curții Supreme de Justiție care ar da o altă interpretare aplicabilității prevederilor Legii nr.1545/1998 în astfel de categorii de litigii sau altor aspecte de drept invocate în recurs, nefiind constatate nici de instanța de recurs, prin urmare în latura dată recursul este unul vădit neîntemeiat. Completul notează că nici acesta, analizând practica judiciară a Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că actele judecătorești contestate ar fi contrare jurisprudenței acesteia sau că urmează să fie modificată sau consolidată practica judiciară a instanței supreme de justiție.

91. Mai mult ca atât, aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe

contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

92. Cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurentul susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

93. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

94. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) CPC, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

95. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

96. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 Cod penal). ...”. Iar în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra

acestei contradicții (Dulaurans v. France, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (Tel v. Turkey, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (Anđelković v. Serbia, 2013; Lazarević v. Bosnia and Herzegovina, 2020).

97. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 Cod penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

98. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16.01.2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia ”hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza Bochan v. Ucraina (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza Balliktaş Bingöllü v. Turcia, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

99. Din textul recursului nu se constată în mod univoc vreun argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de

recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

100. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

101. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

102. În speță, recurentul Ministerul Justiției al RM a indicat drept temei a recursului faptul că instanțele inferioare ar fi apreciat în mod vădit nerezonabil ordonanța de scoatere a lui Terzi Alexei de sub urmărire penală, fapt ce a dus la interpretarea eronată a prevederilor art.6 și art.3 din Legea nr.1545/1998, în rezultatul căruia a fost admisă parțial acțiunea ultimului, cu încasarea în beneficiului acestuia a prejudiciului moral în mărime de 15 000 de lei, pe care recurentul o consideră neprobată și nejustificată ca mărime, precum și a costurilor de asistență juridică. La caz, Completul de judecată nu a stabilit că probele au fost apreciate arbitrar sau irațional de către instanțele de judecată ierarhic inferioare. Or, potrivit art.3 și 6 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, persoana beneficiază de dreptul la despăgubiri prin simpla constatare a faptului că a fost urmărit penal în mod neîntemeiat, indiferent dacă s-a stabilit că organul de urmărire penală a acționat în mod intenționat ilicit. Prin urmare, și acest temei de recurs este vădit neîntemeiat.

103. Completul nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

104. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

105. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiției este unul vădit neîntemeiat. Or, recursul respectiv conține obiecții

de fapt și de drept similare celor expuse anterior care au fost analizate și apreciate corespunzător de instanța de apel.

106. La caz, lipsește aparența unei încălcări a dreptului recurentului Ministerul Justiției al la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

107. De fapt, motivele recursului se referă la dezacordul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Cahul și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, prin urmare recursul este vădit neîntemeiat și nu constituie temei de casare a deciziei recurate, menționând doar că nu-i este clar calculul penalității, raportat la perioadă și din care sumă penalitatea s-a calculat.

108. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de lui Ministerul Justiției al RM conține în esență obiecții de fapt și de drept similare expuse anterior în cererea de apel care au fost analizate de către Curtea de Apel Cahul, fiind apreciate în modul corespunzător, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

109. Completul de judecată remarcă că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului. Or, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Cahul și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către instanța de apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

110. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

111. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [*Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230*]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*Luordo împotriva Italiei, pct. 85*). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (*Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45*).

112. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (*Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, 11p.141, §39*). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (*a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A*).

113. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM este vădit neîntemeiat și urmează a fi considerat inadmisibil.

114. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat